11 Ιανουαρίου 2015

Καρυδιά: καλλιέργεια

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

φωτο:tro-ma-ktiko.blogspot.com

Η καρυδιά (επιστ: Καρυά, Juglans), ανήκει στην οικογένεια των Καρυοειδών (Juglandaceae) με 20 είδη φυλλοβόλων δέντρων. Είναι αυτοφυές, αγγειόσπερμο, μονοχλαμυδικό φυτό. Δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα προσαρμογής και καλλιεργείται σε διάφορους τύπους κλιμάτων και περιβάλλοντος. Όμως αποδίδει περισσότερο σε περιοχές με θερμό και υγρό κλίμα. Το πιο συνηθισμένο και γνωστό είδος είναι η Καρυά η βασιλική, λατινική ονομασία Juglans regia.

Ονομασία: Η ονομασία στα λατινικά του γένους Juglans προέρχεται από τις λέξεις **Jovis glans**, που σημαίνουν Διός βάλανος

Περιγραφή:

Τα φύλλα της καρυδιάς είναι μεγάλα, μακριά, σύνθετα. Το κάθε φύλλο αποτελείται από 7-9 μικρά φύλλα, με ωοειδές σχήμα. Τα άνθη της είναι αφανή χωρίς πέταλα και τα αρσενικά σχηματίζουν ταξιανθίες. Ο κορμός της είναι παχύς και η διάμετρος του φτάνει τα 2,5 μέτρα. Η κοινή καρυδιά φτάνει σε ύψος τα 35 μέτρα και είναι γνωστή και με τις ονομασίες αγγλική ή περσική.

Χρησιμότητα: Το ξύλο της καρυδιάς είναι ιδιαίτερα ανθεκτικό και δεν εμφανίζει ρωγμές. Είναι συμπαγές με εξαιρετική ελαστικότητα και χρησιμοποιείται στην κατασκευή επίπλων πολύ καλής ποιότητας. Επειδή κατεργάζεται εύκολα

χρησιμοποιείται και στη ξυλογλυπτική.

Καρπός: Κύριο λήμμα: καρύδι. Καλλιεργείται για τον καρπό της, το καρύδι, και για την εξαιρετικής ποιότητας ξυλεία της. Τα καρύδια, όταν ωριμάσουν, τινάζονται από το δέντρο με ράβδισμα και μαζεύονται από το έδαφος πριν μαυρίσουν. Στη συνέχεια ξεφλουδίζονται και ξεραίνονται σε ειδικά ξηραντήρια. Το καρύδι έχει σχήμα σφαιρικό και το περικάρπιο του όταν είναι χλωρό είναι παχύ σαρκώδες και πράσινο ενώ όταν ωριμάζει αλλάζει χρώμα σε ανοιχτό μπεζ – καφέ και γίνεται σκληρό, ξυλώδες κέλυφος.

Το εσωτερικό του καρυδιού, η καρυδόψιχα, αποτελείται από δύο μεγάλες κοτυληδόνες οι οποίες περιβάλλονται από ένα λεπτό σπερματικό περίβλημα. Η καρυδόψιχα τρώγεται σκέτη σαν ξηρός καρπός, χρησιμοποιείται στη ζαχαροπλαστική, στη μαγειρική και τρώγεται με μέλι. Το χλωρό καρύδι γίνεται νόστιμο γλυκό του κουταλιού.

Η Κίνα είναι πρώτη στον κόσμο σε παραγωγή καρυδιών. Ακολουθούν οι Η.Π.Α., το Ιράν, η Τουρκία και η Ουκρανία. Η έκταση που καταλαμβάνει στην Ελλάδα ανέρχεται σε 700.000 στρ. περίπου, ενώ η ετήσια παραγωγή καρυδιών ανέρχεται σε 25.000 τόνους. Η αποφλοίωση – σπάσιμο των καρυδιών πέρα των καρυδοθραυστών προσωπικής χρήσης γίνεται και σε ειδικά μηχανήματα τους σπαστήρες καρυδιών. Τα τελευταία χρόνια υπάρχουν εταιρίες που προσφέρουν τέτοιες υπηρεσίες.

Είδη:

Πολύ διαδεδομένο είδος καρυδιάς στην Ευρώπη είναι η Καρυα η βασιλική (Juglans regia). Ένα είδος καρυδιάς είναι η **μαύρη καρυδιά (Juglans nigra)** δέντρο της Βόρειας Αμερικής που φτάνει σε ύψος τα 25 μέτρα. Μακρόβιο φυτό, μπορεί να ξεπεράσει την ηλικία των 250 ετών. Το ξύλο της είναι εξαιρετικής ποιότητας , ακριβό και ανθεκτικό. Τα καρύδια που παράγει χρησιμοποιούνται στην αρτοποιία και στην παρασκευή γλυκών και παγωτού. Ακόμα ένα σημαντικό είδος είναι η **Πτεροκαρύα** της Κίνας και της Ιαπωνίας.

Ποικιλίες Καρυδιάς:

Αφράτα: Αφράτα που εύκολα σπάζουν. Σ’ αυτά υπάγονται εκείνα που με το όνομα **Τσιποκάρυδα**, στρογγυλά με πολύ λεπτή φλούδα. Παράγουν μεγάλες ποσότητες ψίχας. Για αυτό το λόγο και συνιστώνται για φύτευση.

Βασιλικά: Όχι υπερβολικά αφράτα. Δεν σπάζουν τόσο εύκολα όπως τα τσιποκάρυδα.

Αυγουλάτα: Λίγο μακρουλά στο σχήμα και μισόσκληρα στο τσόφλι. Σε μέγεθος μέτρου, ανοιχτόχρωμα και γλυκά, ίδια είναι και τα Αγιορείτικα.

Χοντροκάρυδα: Πολύ μεγάλα, με πολύ σκληρό τσόφλι. Λίγη ψίχα.

Ξενικές ποικιλίες: Φρανκέτ Μεγκέτ. (Franquete Megette). Eureka, Blackmer.Placentia Pacyne, Sorento.

Chandler: Η καλύτερη σε ποιότητα και παραγωγή, πλαγιοκαρπεί (90%). Επικ. Vina, Franquette.

Amigo, Gustine: Για θερμές περιοχές της Ελλάδας, πρωιμανθείς.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις της καρυδιάς

Κλίμα:

Μεγαλώνει παντού, όπου δεν υπάρχουν συχνές και παρατεταμένες παγωνιές. Αλλά προσαρμόζεται καλύτερα σε ζεστούς τόπους και δεν την ενοχλούν τόσο οι άνεμοι Σε τόπους ζεστούς τη συναντούμε και σε υψόμετρο μέχρι 800 μέτρα, αλλά σε τόπους όχι τόσο ζεστούς και στα 600 μ. ύψος. Καλλιεργείται κάτω από μεγάλη ποικιλία κλιματικών συνθηκών. Αποδίδει όμως σε περιοχές με δροσερό και υγρό κλίμα. Για να αποκτήσουν οι καρποί της καλό μέγεθος η περίοδος βλάστησης της το καλοκαίρι πρέπει να είναι μεγάλη. Πολύ υψηλές όμως θερμοκρασίες – πάνω από 38°C- είναι δυνατό να προκαλέσουν εγκαύματα στους καρπούς. Επειδή το φθινόπωρο η ξυλοποίηση των βλαστών γίνεται αργά, παθαίνει ζημιές από πρώιμους παγετούς το χειμώνα. Ζημιές από παγετούς παθαίνει και την άνοιξη, γι’ αυτό δεν πρέπει να φυτεύεται σε παγετόπληκτες περιοχές. Ορισμένες ποικιλίες έχουν μεγάλες απαιτήσεις σε χαμηλές θερμοκρασίες το χειμώνα για να διακοπεί ο λήθαργός τους. Σε περιοχές που ο χειμώνας είναι ζεστός τα δέντρα καθυστερούν να βλαστήσουν την άνοιξη.

Έδαφος:

Ως προς το έδαφος η καρυδιά δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες προτιμήσεις. Γίνεται σε όλα τα βαθιά και διαπερατά από το νερό εδάφη. Σαν δέντρο με πλούσιες, άφθονες ρίζες η καρυδιά γίνεται και σε φτωχά ακόμη χώματα, όμως γίνεται πολύ καλύτερα σε χώματα που δεν είναι πολύ φτωχά – Αργιλοασβεστώδη βαθιά στραγγερά η Αργιλοαμμώδη στραγγερά. Σε σφιχτά χώματα (Αργιλώδη) αργεί να αναπτυχθεί και

τελικά δεν αποδίδει.

Σχετικά με νέες φυτεύσεις:

Ο κύριος τρόπος πολλαπλασιασμού της καρυδιάς είναι με το σπόρο (το καρύδι). Μπορεί όμως να πολλαπλασιασθεί και με μπόλιασμα.
Για τον πολλαπλασιασμό με σπόρο διαλέγονται καλής ποιότητας καρύδια που αντιπροσωπεύουν διαλεχτές ποικιλίες. Το καλό καρύδι διακρίνεται από το κανονικό σχήμα και χρώμα του, αλλά και από το βάρος του. Ομοίως για την εκλογή του σπόρου για φύτεμα πρέπει να είναι γνωστός ο χρόνος που έχει συγκομισθεί.
Το καρύδι, όπως είναι γνωστό, περιέχει μεγάλη ποσότητα λαδιού (Καρυδέλαιο). Για τον λόγο αυτό αν δεν συντηρηθεί καλά «ταγκιάζει» και τέτοια καρύδια είναι τελείως ακατάλληλα για σπόρο. Καλός τρόπος διατήρησης του σπόρου μέχρι την στιγμή της σποράς είναι να τοποθετείται μέσα σε άμμο.

Σπορά:

Τα καρύδια σπέρνονται σε σπορεία αλλά και επί τόπου – στον οριστικό τους τόπο. Αυτή η σπορά γίνεται κατά το Νοέμβριο ή κατά τον Μάρτιο. Τα καρύδια σπέρνονται σε λάκκους με διαστάσεις 30χ30 και στο ίδιο βάθος. Στους λάκκους αυτούς ρίχνεται καλό χώμα και σπέρνονται τα καρύδια σκεπασμένα σε βάθος 6-7 πόντων. Σπέρνονται 2-3 μαζί και αφού βλαστήσουν διατηρούμε το καλύτερο και αφαιρούμε τα άλλα.

Στα Σπορεία ή Φυτώρια: Με τους συνηθισμένους τρόπους προετοιμασίας και σποράς, σπέρνεται ο σπόρος σε γόνιμο δουλεμένο τόπο. Εδώ όμως τα νεαρά δεντράκια δεν θα έχουν τις δυνατές ρίζες που έχουν σπαρθεί επί τόπου σε στεγνό μέρος, γι ‘αυτό και τα δέντρα αυτά μεταφυτεύονται σε γόνιμους τόπους. Πάντως πριν τη σπορά το πιο σωστό είναι να γίνεται προ βλάστηση των καρυδιών με τον τρόπο της στωμάτωσης. Η σπορά γίνεται την άνοιξη όταν θα έχει περάσει ο κίνδυνος παγωνιάς. Γίνεται σε αλέες όπου ανοίγονται μικρά αυλάκια που θα απέχουν 30-40 πόντους και σε βάθος 6-7 πόντων. Μέσα στα αυλάκια τοποθετείται ο σπόρος σε αποστάσεις 40-50 πόντων και στο βάθος των 6-7 πόντων και σκεπάζεται με το χώμα των αυλακιών. Έτσι σπαρμένα καρύδια θα βλαστήσουν ύστερα από 15-20 ημέρες.
Τα νεαρά δεντράκια μεταφυτεύονται ύστερα από 1-2 χρόνια σε φυτώρια και σε μεγαλύτερες αποστάσεις (65-75 πόντους). Εκεί θα μείνουν 2-3 χρόνια και έπειτα φυτεύονται στον οριστικό τους τόπο.

Μπόλιασμα:

Σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις είναι ανάγκη να μπολιαστεί η Καρυδιά, όπως είναι η περίπτωση της εξημέρωσης άγριων δέντρων και η περίπτωση να πολλαπλασιάσουμε μία εκλεκτή ποικιλία. Κατάλληλος τρόπος μπολιάσματος της καρυδιάς είναι ο λεγόμενος «αυλοειδής» Με τον τρόπο αυτό, αντί να αφαιρεθεί ένα μάτι, όπως γίνεται στο μπόλιασμα με μάτι (ενοφθαλμισμός), αφαιρείται σε ένα μέρος του κλαδιού όλος ο φλοιός κυκλικά (σαν κύλινδρος). Το μπόλιασμα αυτό είναι δυσκολότερο από τα άλλα μπολιάσματα, γι’ αυτό χρειάζεται εξάσκηση του μπολιαστή για να επιτύχει. Αλλά μπορούν να γίνουν και τ’ άλλα μπολιάσματα σε ορισμένες περιπτώσεις. Με κεντράδι – εγκεντρισμός, ο κάτω από το φλοιό στεφανίτης, και ακόμη. το μπόλιασμα, με μισό σχίσιμο του ξύλου.

Για υποκείμενα της καρυδιάς χρησιμοποιούνται οι ποικιλίες και υποποικιλίες της κοινής καρυδιάς (J. regia), αλλά και τα αμερικάνικα είδη (J. cinerea, J. nigra). Για να γίνει το «αυλοειδές» μπόλιασμα το υποκείμενο και το μπόλι πρέπει να μην είναι μεγάλης ηλικίας αλλά νέα. Να έχουν σχεδόν το ίδιο πάχος και να βρίσκονται στην εποχή που άρχισε η βλάστηση. (Να κυκλοφορούν οι χυμοί).

Αν το υποκείμενο είναι πιο μεγάλο, τότε κόβουμε τον κορμό του ή ένα κλώνο του σε κάποιο ύφος και τον άλλο χρόνο κάνουμε το μπόλιασμα πάνω στα καινούργια κλαδιά. Αλλά το μπόλι πρέπει να το πάρουμε από κλαδί ενός χρόνου που βρίσκεται στη βλάστησή του, κόβοντας το τμήμα που θα αποτελέσει τον «αυλό ή κύλινδρο» με μάτια που θα βρίσκονται στη μέση ή στη βάση του κλώνου.

Για να εκτελέσουμε αυτό το μπόλιασμα, χαράζουμε τον κλώνο που θα χρησιμεύσει για μπόλι οριζόντια σε δύο σημεία (πάνω και κάτω) και κυκλικά – σε κάποια απόσταση μεταξύ των χαραγμάτων – και που σ’ αυτό το τμήμα που θα χρησιμεύσει για μπόλι, θα βρίσκονται 2-4 μάτια. Τότε στο πάνω τμήμα του κλώνου που χαράξαμε, αφαιρούμε τελείως τον φλοιό του. Έτσι με προσεκτικό στρίψιμο του χαραγμένου φλοιού τον τραβούμε προς τα πάνω και προς τα έξω και έχουμε το μπόλι «αυλό». Από το διαλεγμένο υποκείμενο αφαιρούμε με τον ίδιο περίπου τρόπο τόσο φλοιό όσο είναι το ύφος του μπολιού και το εφαρμόζουμε στη γυμνή επιφάνεια του υποκείμενου κυκλικά πιέζοντας ελαφρά. Έπειτα το δένουμε όπως όλα τα μπόλια. Από τους άλλους τρόπους μπολιάσματος που δεν συνηθίζουμε παρά μόνο σε ειδικές περιπτώσεις έχουμε τον υπόφλοιο Στεφανίτη τον με σχισμή για να βάλουμε κεντράδι.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες:

Με βάση όσα είπαμε για το κλίμα – και το τοπικό κλίμα – και τη φυσική κατάσταση του εδάφους, διαλέγεται κατά το δυνατόν ο τόπος όπου θα εγκατασταθεί ο Καρυδώνας. Κατά τα άλλα – φύτεμα των δέντρων περιποιήσεις κλπ. ισχύουν ότι και για τα περισσότερα καρποφόρα. Αποστάσεις μεταξύ των δέντρων πρέπει να είναι 15-18 μέτρα. Μικρότερη απόσταση στους φτωχούς και ξερούς τόπους και μεγαλύτερες στα γόνιμα εδάφη, όπου θα πάρουν και μεγαλύτερη ανάπτυξη. Οι λάκκοι που θα ανοιχτούν πολύ ενωρίτερα, πρέπει να έχουν διαστάσεις 80-100 πόντους και βάθος 1,20-1,40 μέτρα. Σε φτωχά μέρη οι λάκκοι πρέπει να ανοίγονται ακόμη βαθύτερα.

Καλλιεργητικές περιποιήσεις της καρυδιάς

Κλάδεμα:

Η καρυδιά δεν επιδέχεται μεγάλο κλάδεμα. Υπάρχει μάλιστα η αντίληψη ότι η καρυδιά δεν πρέπει να κλαδεύεται. Αλλά ο λεγόμενος «Καθαρισμός» είναι πάντοτε απαραίτητος, για την αφαίρεση κλώνων που χαλούν το σχήμα, αφαίρεση λαίμαργων, αφαίρεση ξερών κλαδιών. Όλα τα φυλλοβόλα δένδρα κλαδεύονται το χειμώνα. Στην καρυδιά οι σκελετικοί κλάδοι κλαδεύονται στο μισό του μήκους τους, όταν αυτό κυμαίνεται από 1,3-3,3 μέτρα. Οι ποικιλίες που φέρουν μεγάλη παραγωγή, κλαδεύονται πιο αυστηρα, για να μην μεταβληθεί η γωνία πρόσφυσης των σκελετικών κλάδων, λόγω του βάρους του φορτίου.
Στις ορθόκλαδες ποικιλίες, οι βλαστοί του προηγούμενου έτους αποφεύγεται να κλαδεύονται, ενώ στις ημιορθόκλαδες συντέμνονται στο 1/4 του μήκους και στις

πλαγιόκλαδες στο 1/3 έως το 1/2 του μήκους τους.
Τα γερασμένα δένδρα ανανεώνονται κλαδεύοντας τους κύριους βραχύωνες στα 60-100 εκατοστά από τη βάση τους. Από τα κλαδιά που θα σχηματιστούν τον επόμενο χρόνο, διατηρούμε μόνο όσα χρειάζονται για την επαναδιαμόρφωση του σκελετού των δένδρων.

Το κλάδεμα σε μικρή ηλικία του δέντρου είναι απαραίτητο για το σχηματισμό του και την τήρηση του σχήματος που θα δοθεί με την αφαίρεση του ξύλου που χαλάει τη συμμετρία. Το κλάδεμα των μικρών δέντρων για το σχηματισμό τους γίνεται από την αρχή, μετά το φύτεμά τους. Τα δεντράκια τα κόβουμε σε κάποιο ύφος. Για χαμηλά 30-50 πόντους και για υψηλά με το σκοπό εκμετάλλευσης της ξυλείας, τρία μέτρα και πάνω, κοντά σε μερικά μάτια (3-4). Τα μάτια αυτά θα χρησιμεύσουν για να σχηματίσουν τα μπράτσα του δέντρου, όταν τα μάτια αυτά βλαστήσουν και αναπτυχθούν.

Το δέντρο της καρυδιάς είναι αιωνόβιο. Αλλά σε πολύ μεγάλη ηλικία η καρποφορία του ελαττώνεται με τρόπο που μπορεί να επιβάλει την ανανέωσή του.
Σε τέτοια περίπτωση, κόβουμε τα μπράτσα σε μήκος 60-100 πόντους από τη θέση τους με κόψιμο λοξό που το λειαίνουμε και αλείφουμε τις τομές με μία κατάλληλη αλοιφή. Από τα κλαδιά που θα βγουν τον άλλο χρόνο κρατούμε εκείνα που θα συνεχίσουν το σχήμα του δέντρου και αφαιρούμε τα άλλα. Η **καρποφορία σε τέτοια περίπτωση θα φανεί μετά 4-5 χρόνια.**

Λίπανση:

Η καρυδιά δεν θέλει πολύ άζωτο. Χρειάζεται φώσφορο και κάλι. Θέλει ακόμη και ασβέστη. Αν αυτός δεν υπάρχει αρκετός στο χώμα, να δίνεται. Αν δώσουμε κοπριά (40-50 κιλά) πρέπει να είναι καλά χωνεμένη και συμπληρωμένη με υπερφοσφωρικό και θειικό κάλιο: 4-5% υπερφοσφωρικό και Υ2 -1% θειικό κάλιο. Αναλογία για πλήρες λίπασμα μικτό είναι: 1-2 Υ2 – 1 Υ2 . Δίνουμε Θ.Α 0,6-1 κιλό γ.φ. 1,9-3 και Θ.Κ 0,40 – 0,80 το κιλό.
Η λίπανση να γίνεται τον χειμώνα σε ζώνη κυκλική, γύρω από το δέντρο σε απόσταση από τον κορμό 1 – 1,5 μέτρα.Το λίπασμα να δίνεται αρκετά βαθιά.

Πηγές: farmingwalnuts.blogspot.com, el.wikipedia.org και gewponoi–.fytokomia.gr